

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Педагогічний факультет
Кафедра теорії та методик дошкільної освіти

Дипломна робота
магістра

з теми: **«ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНОГО СТАВЛЕННЯ ДО ЗДОРОВ'Я
ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ»**

Виконала: студентка 2 курсу
другого (магістерського) рівня вищої освіти
заочної форми навчання
DO1-M22z групи
спеціальності 012 Дошкільна освіта
ПАНЦИР Оксана

Керівник: **Гордійчук М. С.**,
кандидат педагогічних наук, доцент кафедри
теорії та методик дошкільної освіти

Рецензент: **Мартіна О. В.**,
кандидат філологічних наук, доцент

Кам'янець-Подільський – 2023

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ У СЕРЕДНІХ ДОШКІЛЬНИКІВ УЯВЛЕНЬ ПРО ЗДОРОВ'Я ЗАСОБАМИ КАЗКОТЕРАПІЇ.....	7
1.1. Уявлення про здоров'я як психолого-педагогічна наукова категорія.....	7
1.2. Особливості формування уявлень про здоров'я в старших дошкільників у процесі валеологічної роботи у ЗДО.....	15
1.3. Специфіка впливу творів казкотерапії на формування у дітей 4-5 років уявлень про здоров'я.....	20
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1.....	24
РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ СФОРМОВАНOSTІ УЯВЛЕНЬ ПРО ЗДОРОВ'Я У СЕРЕДНЬОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ КАЗКОТЕРАПІЇ В ТВОРАХ КАЗКОТЕРАПІЇ.....	26
2.1. Програма, процедура та результати констатувального експерименту.....	26
2.2. Педагогічні умови формування у дітей 4-5 років уявлень про здоров'я засобами творів казкотерапії.....	40
2.3. Презентація навчально-методичного забезпечення формування у дошкільників уявлень про здоров'я засобами творів казкотерапії.....	47
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2.....	49
ВИСНОВКИ.....	51
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	56
ДОДАТКИ.....	64

ВСТУП

Важливою передумовою соціально-економічного розвитку суспільства є здоров'я громадян. Формування в дітей і молодого покоління усвідомленого ставлення до власного здоров'я як до найвищої людської цінності – одне з основних завдань держави. Воно актуалізується на рівні дошкільної освіти, оскільки негативний екологічний стан навколишнього середовища, недостатня ефективність системи охорони здоров'я, зниження життєвого рівня переважної більшості родин провокують погіршення здоров'я дітей від самого народження. Лише третина сучасних дошкільників вважається відносно здоровою. Основні підходи до збереження і зміцнення здоров'я дітей дошкільного віку визначені в «Концепції неперервної валеологічної освіти», «Концепції інтегративної українознавчої валеологічної освіти в Україні», Базовому компоненті дошкільної освіти в Україні, Законах України «Про дошкільну освіту», «Про охорону дитинства», «Національній доктрині розвитку освіти», «Положенні про дошкільний навчальний заклад» тощо. Для сучасних досліджень валеологічної проблеми в Україні характерний різноаспектний підхід.

Філософський і соціальний аспект формування валеологічних засад виховання особистості відображено у працях А. Бойко, Н. Гундарова, В. Крюкова, Ю. Лісіцина, О. Сахно, Л. Сущенко; медикобіологічний аспект розроблено у дослідженнях М. Амосова, Н. Борисенко, В. Єренкова, А. Мартиненко, А. Хрипкової та ін. Проблему формування в дітей дошкільного віку психічного здоров'я досліджували І. Бех, Л. Божович, Д. Ельконін, О. Запорожець, О. Кононко, В. Котирло, С. Кулачківська, С. Ладивір, С. Максименко, В. Мухіна, Т. Пироженко та ін. З точки зору науковців, дошкільний період є сенситивним у становленні особистості, формуванні в дитини ставлення до себе, здатності відповідним чином впливати на умови життєдіяльності, усвідомлювати власне «Я».

У контексті нашого дослідження особливе значення мають наукові роботи, 4 присвячені формуванню здорового способу життя дітей 4-5 років (Г.

Беленька, О. Богініч, Т. Бойченко, О. Дубогай, В. Оржеховська та ін.). У Базовому компоненті дошкільної освіти проблема здоров'я визначається як один із найголовніших складників повноцінного розвитку дошкільників. В освітньому напрямі «Особистість дитини» визначено основи здоров'язбережувальної компетентності дитини, яка складається із ряду компонентів, у тому числі – щодо дотримання норм здорового способу життя, зміцнення здоров'я у різних повсякденних ситуаціях. У вихованні в дитини основ здорового способу життя важливу роль відіграють ряд чинників, до яких належить і перегляд ними мультиплікаційних фільмів, проте визначається недостатня увага щодо умов їх використання у роботі з дошкільниками.

Мультиплікаційна продукція, як вітчизняна, так і зарубіжна, як минулих десятиліть, так і сучасна, більшою мірою розглядається дорослими як засіб проведення дозвілля дитини, що лише частково несе виховну функцію. Також в останні роки набули популярності так звані розвивальні мультфільми, спрямовані на набуття дитиною самостійних знань у певній галузі. Це стосується й таких, що пропагують важливість здорового способу життя, формують у дітей такі уявлення щодо здоров'я, які важко набути за інших засобів навчання. Необхідністю здійснення наукового дослідження, спрямованого на визначення умов ефективного використання потенціалу казкотерапії у валеологічному вихованні дітей середнього дошкільного віку обумовлюється актуальність даного дослідження та вибір теми «Педагогічні умови формування у дошкільників 4-5 років уявлень про здоров'я засобами творів казкотерапії».

Мета дослідження полягає у виявленні та теоретичному обґрунтуванні педагогічних умов формування у дітей 4-5 років уявлень про здоров'я засобами творів казкотерапії.

Завдання дослідження:

1. Розкрити теоретичні засади проблеми формування уявлень про здоров'я та визначити специфіку даного процесу стосовно дітей середнього дошкільного віку.

2. Обґрунтувати потенціал творів казкотерапії з формування у дітей 4-5 років уявлень про здоров'я.

3. Розробити критерії, показники та запропонувати рівні сформованості уявлень про здоров'я в дітей середнього дошкільного віку засобами творів казкотерапії.

4. Теоретично обґрунтувати педагогічні умови формування уявлень про здоров'я засобами творів казкотерапії в дітей середнього дошкільного віку.

5. Розробити програму формування уявлень про здоров'я засобами творів казкотерапії в дітей середнього дошкільного віку.

Дослідження полягала у наступному: процес формування уявлень про здоров'я засобами творів казкотерапії в дітей середнього дошкільного віку буде ефективним за дотримання наступних педагогічних умов:

1) дотримання вихователем чіткої методичної основи у роботі з перегляду казки-мультитуку спільно з дошкільниками;

2) добір казок, які дозволяють сформувати комплекс уявлень дітей щодо здорового способу життя та збереження здоров'я;

3) обговорення з дітьми найбільш методично вагомих аспектів уявлень про здоров'я у додаткових формах освітньо-виховної роботи.

Об'єкт дослідження: формування здорового способу життя у дошкільників 4-5 років.

Предмет дослідження: педагогічні умови формування уявлень про здоров'я засобами творів казкотерапії в дітей середнього дошкільного віку. Завдання дослідження вирішувались за допомогою методів: теоретичних: аналіз психолого-педагогічної та валеологічної літератури, сучасної педагогічної періодики з дошкільного виховання, синтез, конкретизація наукової інформації, класифікація, узагальнення. емпіричних: бесіда; тест-малюнок, анкетування; цілеспрямоване спостереження, статистичні: кількісний і якісний аналіз експериментальних даних.

Методами дослідження є бесіда, спостереження та формування здоров'язбережувальної компетентності є заняття, дидактичні ігри, розповіді,

читання художніх творів відповідно до життєвої навички, що формується; збагачення словникового запасу дітей словами-назвами ознак здоров'я та чинників збереження

Наукова новизна та теоретичне значення роботи визначається в:

1) обґрунтуванні проблеми формування уявлень про здоров'я з урахуванням сучасного стану її розробки;

2) теоретичному обґрунтуванні педагогічних умов формування уявлень про здорового способу життя засобами творів казкотерапії у дошкільників 4-5 років;

3) розробці критеріїв та показників сформованості уявлень про здоров'я засобами творів казкотерапії в дітей 4-5 років;

4) теоретичному обґрунтуванні педагогічних умов формування в дітей середнього дошкільного віку уявлень про здоров'я засобами творів казкотерапії.

Практична значущість роботи полягає у тому, що матеріали дослідження можуть бути використані в межах проведення методичних семінарів у ЗДО з проблеми формування здорового способу життя та при проведенні форм валеолого-просвітницької роботи з батьками. Результатів дослідження здійснювалася через: участь у конференціях та публікацію на II звітній вузівській науково-практичній конференції «Сучасна дошкільна освіта у наукових пошуках студентської молоді»: для студентів спеціальності «Дошкільна освіта» НДУ імені Миколи Гоголя 22 червня 2022 року. Тема доповіді: «Педагогічні умови формування у дітей передшкільного віку знань та уявлень про здоров'я засобами творів казкотерапії». 2. Всеукраїнській науково-практичній конференції студентів, магістрів та молодих науковців «Сучасне дошкілля: актуальні проблеми, досвід, перспективи розвитку». Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 19 жовтня 2022. Тема доповіді: Сучасна українська дитяча мультиплікація про здоровий спосіб життя публікації: Гаврик М. «Педагогічні умови формування у дітей передшкільного віку знань та уявлень про здоров'я засобами творів казкотерапії». Збірник матеріалів II звітної вузівської науково-

практичної конференції «Сучасна дошкільна освіта у наукових пошуках студентської молоді»: для студентів спеціальності «Дошкільна освіта» НДУ імені Миколи Гоголя 22 червня 2022 року; Гаврик М. Сучасні підходи до забезпечення функціональності здоров'язбережувального середовища ЗДО. Сучасна дошкільна освіта: актуальні проблеми, інноваційні пошуки: збірник статей ІХ Всеукраїнської науково-практичної конференції / за заг. ред. проф. О. Л. Кононко. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2022; Онлайн виступ з доповіддю «Педагогічні умови формування у дітей передшкільного віку знань та уявлень про здоров'я засобами творів казкотерапії» у межах ІІ звітної вузівської науково-практичної конференції «Сучасна дошкільна освіта у наукових пошуках студентської молоді»: для студентів спеціальності «Дошкільна освіта» НДУ імені Миколи Гоголя. 22 червня 2022 року.

База практики: Заклад дошкільної освіти (ясла - садок) комбінованого типу № 38 «Оберіг» розташований за адресою: м. Чернівці, вул. бульвар Героїв Крут, 3 і знаходиться в комунальній власності Чернівецької міської ради.

Структура дослідження: кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів з підрозділами, висновків до розділів, висновків, списку використаних джерел, який налічує 64 найменувань. Загальний обсяг роботи – 76 сторінок; основного тексту – 60 сторінок. Робота містить 5 додатків.

ВИСНОВКИ

У результаті проведеного дослідження на теоретичному та емпіричному рівнях ми дійшли до наступних висновків за раніше визначеними завданнями. За першим завданням нами було розкрито теоретичні засади проблеми формування уявлень про здоров'я. Відповідно до вимог сучасної дошкільної освіти, валеологічні засади розглядаються як необхідний компонент формування життєвої компетентності дитини-дошкільника стосовно власного здоров'я, способів його підтримки й налагодження емоційно та психологічно комфортних стосунків із оточуючими. У теоретичній частині роботи нами проаналізовано ряд опорних понять, таких, як: здоров'я, здоровий спосіб життя, здоров'язбереження, знання, уявлення. Розкрито специфіку та функцію уявлень як особливої категорії пізнання навколишнього світу, його явищ, які на дані людини за допомогою споглядання або відчуттів. За теорією пізнання уявлення є однією із пізнавальних здатностей людини, що полягає у відтворення об'єкта у формі наочного образу та основі попередньої даності його у чуттєвому досвіді. В уявленнях певний об'єкт постає опосередковано. У структурі пізнання уявлення постають як своєрідна перехідна ланка від чуттєвого споглядання до абстрактного мислення.

Нами визначено специфіку формування уявлень у дітей середнього дошкільного віку уявлень про здоров'я, яка характеризується особливостями психічного розвитку дитини у даний віковий період, зокрема – переходом до мислення загальними уявленнями, здатністю узагальнювати, порівнювати, виробляти судження, мислити логічно. Утворення тимчасових зв'язків, – асоціацій, є базою для набуття нових уявлень. Процеси засвоєння дітьми уявлень про спосіб життя людини формуються спочатку на прикладі життя родини, а потім – у спеціально організованому навчанні у ЗДО. За другим завданням ми обґрунтували потенціал творів казкотерапії з формування у дітей 6-7 років уявлень про здоров'я. Мультфільми – це специфічний засіб виховання та соціалізації дітей, надання їм необхідної інформації про навколишній світ,

людські стосунки, норми проживання, правила спілкування тощо. Мультфільми володіють багатими педагогічними можливостями: вони розширюють уявлення дитини про навколишній світ, знайомлять її з новими явищами, ситуаціями; допомагають розширити словниковий запас дитини, її кругозір, розвинути пам'ять, фантазію і уяву; показують приклади поведінки, що сприяє соціалізації, оскільки діти вчаться, наслідуючи людей або героїв творів, у тому числі – мультиплікаційних. Мультиплікаційний фільм за допомогою образів вводить юного глядача в «інший», авторський світ за допомогою емоційних проявів щодо героїв і подій (співпереживання, співчуття, співчуття, співрадість). Фільми демонструють дитині приклади взаємодії з оточуючими та навколишнім світом, формують першопочаткові уявлення про явища навколишнього світу, які людина не здатна сприйняти у реальному житті наочно, без спеціальних пристроїв. У галузі здорового способу життя твори анімації здатні «відтворити» такі його категорії, які важко надати в зображенні на моделях та за допомогою картинок.

Наприклад, це стосується понять: віруси, інфекції, мікроби, гігієна тощо. Безперечно, в образах, що відтворюються у спеціально розроблених розвивальних мультфільмах для дітей валеологічного змісту, які стали популярними в останні роки, не завжди покладено за основу науковий підхід.

Проте, за допомогою зрозумілих дітям образів, їхніх специфічних дій можливо сформувавши у дошкільників розуміння сутності того чи іншого уявлення про здоров'я та ЗСЖ. За третім завданням нами розроблено критерії та показники сформованості уявлень про здоров'я в дітей середнього дошкільного віку засобами творів казкотерапії.

Інформаційно-змістовий критерій визначає знання дітьми основних категорій здоров'я та ЗСЖ, які діти опановують на заняттях з валеології у закладі дошкільної освіти, а також знання дітей кількох мультфільмів, у яких ці питання порушуються. Показники даного критерію: розуміння дітьми валеологічної сутності анімаційного твору; знання сюжетів кількох мультфільмів, де пропагується необхідність бути здоровим або засуджуються

прояви хибного ставлення до здоров'я. Емоційно-мотиваційний критерій виявляє емоційний вплив творів казкотерапії на ставлення дитини до проблеми здоров'я, його підтримки, уникнення шкідливих звичок тощо. Показники цього критерію: емоційне переживання дитиною змісту мультфільму, в сюжеті якого йдеться про підтримку / не підтримку здоров'я; вмотивованість на позитивний приклад героя мультиплікаційного твору щодо його відтворення у власному житті. Поведінковий критерій визначає втілення у поведінці малюка зразків поведінки героїв мультфільмів та реалізацію форм поведінки, пов'язаних із здоровим способом життя, безпекою життєдіяльності та підтримкою здоров'я. Його показники: втілення у власній поведінці зразків поведінки героїв мультфільмів, спрямованих на ЗСЖ та реалізація форм здоров'язбережувальної поведінки. До кожного із розроблених критеріїв було дібрано необхідні методики діагностики, проведено констатувальний експеримент з дітьми 6-7 років, виявлено та обґрунтовано три рівні сформованості уявлень про здоров'я в дітей середнього дошкільного засобами творів казкотерапії (високий, середній та низький). За четвертим завданням ми теоретично обґрунтували педагогічні умови формування уявлень про здоров'я засобами творів казкотерапії в дітей середнього дошкільного віку. Знання оздоровчого спрямування, які надаються дітям, не достатньою мірою відповідають вимогам Базового компоненту дошкільної освіти щодо формування засад здорової особистості. Лише 35% дошкільників мають належний обсяг знань і уявлень з питань оздоровлення, намагаються зрозуміти сутність оздоровчих видів діяльності, їх цікавлять відомості про себе, свій організм. У планах освітньої роботи питання ЗСЖ висвітлені недостатньо, відсутній логічний зв'язок між темою заняття з даної проблеми і закріпленням її в різних видах діяльності, у повсякденному житті.

В освітній роботі вихователі обмежуються наданням дітям знань щодо фізичної сфери здоров'я, не розкриваючи шляхи формування психічного і соціального здоров'я. З урахуванням результатів констатувального експерименту стосовно стану валеологічної практики ЗДО нами з'ясовано, що

педагоги практично не реалізують потенціал візуальних видів мистецтва у валеологічній роботі. Переважно, ними використовується на заняттях друкована продукція. У якості прикладів мультиплікаційних творів добирають фільми другої половини минулого століття, рідше – лише окремі із сучасних фільмів. Педагоги садка не визначають чіткої методики щодо роботи з фільмом, не виокремлюють у візуальному ряді твору ті місця, які стосуються категорії уявлень й не деталізують при переглядах з дітьми таку роботу. За браком часу педагоги не створили у закладі дошкільної освіти картотеку творів анімації (за напрямками роботи, за рубриками тощо). Також відсутня відеотека з різних розділів програми з валеології. З урахуванням отриманих результатів нами було розроблено три педагогічні умови, які, на нашу думку, визначають найбільший вплив на якість валеологічного процесу щодо надання дітям необхідної сучасної інформації про основи здоров'я. Ними є:

- 1) дотримання вихователем чіткої методичної основи у роботі з перегляду мультфільму спільно з дошкільниками;
- 2) добір фільмів, які дозволяють сформувати комплекс уявлень дітей щодо здоров'я;
- 3) обговорення з дітьми найбільш методично вагомих аспектів уявлень про здоров'я у додаткових формах освітньо-виховної роботи.

Кожна із зазначених умов стосувалася визначення ролі творів анімації у валеологічній роботі з дітьми. Переважно ці умови стосувалися методичної сторони діяльності вихователя, проте їх комплексна реалізація дозволить активізувати участь дітей у валеологічному процесі. Ті форми практичної роботи, які використовуються вихователями, зазначені у програмах попередніх десятиліть, отже, не повною мірою в них відображено вимоги сучасної редакції Базового компоненту дошкільної освіти стосовно особистісного розвитку дитини та закладання в неї валеологічної свідомості. За п'ятим завданням на основі даних констатувального експерименту та представлених педагогічних умов нами було розроблено експериментальну програму роботи з вихователями та дітьми 6-7 років щодо збільшення ефективності використання творів

казкотерапії з метою формування у дітей комплексу уявлень про здоров'я, підвищення їхнього інтересу до різних питань здорового способу життя. Нами було презентовано експериментальну програму щодо використання мультфільмів у процесі формування у дітей 6-7 років уявлень здоров'я. Вона розроблена відповідно усіх визначених педагогічних умов формування у старших дошкільників уявлень про здоров'я. Також наша програма передбачає роботу з дітьми середнього дошкільного віку та вихователями. Запропоновано перелік мультфільмів до тем, надано репертуар українських творів анімації стосовно здорового способу життя. Проведене нами дослідження не розглядається як таке, що вичерпує усі аспекти обраної проблеми. Перспективи нашої подальшої наукової роботи будуть пов'язані із питаннями взаємодії ЗДО із сім'ями вихованців щодо залучення дітей до здорового способу життя. 61

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрущенко Н. Феномени здоров'я та здоров'язбереження дитини в контексті сучасних наукових поглядів. Психолого-педагогічні проблеми сільської школи. 2016. Випуск 55. С. 238-246.
2. Андрущенко Т. К. Формування ціннісного ставлення до власного здоров'я в дітей середнього дошкільного віку: дисертація кандидата педагогічних наук: 13.00.08. Переяслав-Хмельницький, 2007. 268 с.
3. Андрущенко Т. Формування у дошкільників здоров'язбережувальної компетентності. Старший дошкільний вік: метод посібн. Тернопіль: Мандрівець, 2016. 120 с.
4. Бабюк Т. Й. Характеристика типів здорового способу життя дітей середнього дошкільного та молодшого шкільного віку. Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини. 2011. Випуск
5. Бісовецька Л. А. Українські мультфільми як засіб морального виховання дітей. Інноватика у вихованні. 2015. Випуск 1. С. 93-102.
6. Богініч О. Л. Оздоровчу ідеологію в життя малят. Дошкільне виховання. 2006. № 7. С. 7–9.
7. Бойченко Т. Є. Здоров'я як категорія валеології, медицини і педагогіки. Культура безпеки, екології та здоров'я. 2010. № 4. С. 41-45.
8. Бутенко В. Г. Підготовка майбутніх вихователів до формування здоров'язбережувальної компетентності дошкільників засобами ігрової діяльності: автореф. дисертації кандидата педагогічних наук: 13.00.04. Суми, 2018. 23 с.
9. Василенко Л. П. Психологічні умови засвоєння моральних норм дітьми дошкільного віку. Моральна свідомість та самосвідомість особистості: монографія / за ред. проф. М.В. Савчина, доц. І.М. Галяна. Дрогобич, 2009. С. 76-93.
10. Васильєва О. Використання мультиплікаційних і розвивальних фільмів у роботі з дітьми. Дитячий садок. 2013. № 6. С. 1–7.

11.Виготський Л. Питання дитячої психології. Особистість у психологічних дослідженнях. Хрестоматія / Упоряд.: О. Д. Кресан, О. І. Михайлова [та ін.]; За заг. ред. С. Д. Максименко, М. В. Папучі; Інститут психології ім. Г. С. Костюка АПН України, Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя. 2-е вид., доп. і переробл. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2010. с. 197-209.

12.Гавриш Н. В., Клокова Г. А. Вплив мультфільмів на формування моральної свідомості у дітей. Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. 2013. Вип.

13 Галян О. І. Розвиток моральної свідомості та самосвідомості на етапі дошкільного дитинства. Моральна свідомість та самосвідомість особистості: монографія / за ред. М. Савчина, І. Галяна. Дрогобич, 2009. С. 64–76.

14.Гаращенко Л. В., Шинкар Т. Ю. Методичне забезпечення фізичного виховання та здоров'язбереження в закладі дошкільної освіти. Науковий журнал «Інноваційна педагогіка». 2021. № 2 (31). С. 143-146.

15.Гнатів І. Проблема дотримання моральних норм дитиною дошкільного віку. Психологічні проблеми соціальної адаптації та правової реабілітації громадян: збірник тез круглого столу (26 січня 2007 року). Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ. 2007. С. 34–36.

16.Городиська В. В. Використання мультфільмів для реалізації морального виховання старших дошкільників. Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. Серія: Психолого-педагогічні науки. Випуск 4. 2015. С. 146-150.

17.Горюк І. Я. Особливості формування здорового способу життя у дітей дошкільного віку: кваліфікаційна робота (другого магістерського рівня); спец. 012 «дошкільна освіта». Чернівці, 2021. 127 с.

18.Гришко Я. В., Корзун О. В. Використання мультфільмів у формуванні у старших дошкільників основ здорового способу життя. Вісник студентського наукового товариства: збірник наук. праць студентів, магістрантів, аспірантів / за ред. О.В. Мельничука. Випуск 24. Ніжин: 63 НДУ ім. М. Гоголя, 2021. С. 159-163.

- 19.Державний Базовий компонент дошкільної освіти (ред. 2021 року).
URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-bazovogokomponenta-doshkilnoyi-osviti-derzhavnogo-standartu-doshkilnoyi-osvitinova-redakciya>
- 20.Дроздова К. В. Формування ціннісного ставлення до здорового способу життя у молодших школярів. Наука і освіта. 2016. № 4. С. 120–125.
- 21.Дуткевич Т. В. Дошкільна психологія: навч. посібник для вузів. Київ: Центр учбової літератури, 2007. 392 с.
- 22.Єременко А. Дивимося мультфільми правильно. URL: <http://www.science-education>
- 23.Желан А.В. Формування культури поведінки дітей дошкільного віку. Науковий вісник МНУ імені В. О. Сухомлинського. Випуск1.45 (106. Педагогічні науки.). С. 21-26.
- 24.Желєва О. І. Формування навичок здорового способу життя : метод. посіб. / Київ : Золотоноша, 2014. 147 с.
- 25.Замрозович-Шадріна С. Проблеми збереження та зміцнення здоров'я дітей дошкільного віку. Обрії. 2014. Випуск №2 (39). С. 12-14.
- 26.Запорожец О. В. Значення ранніх періодів для формування особистості. Особистість у психологічних дослідженнях. Хрестоматія / Упоряд.: О. Д. Кресан, О. І. Михайлова [та ін.]; За загальною ред. С. Д. Максименко , М. В. Папучі ; Інститут психології ім. Г. С. Костюка АПН України, Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя. 2-е вид., доповнено і переробл. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2010. С. 197-209.
- 27.Івшина Е. В., Куц Н. В. Вплив телебачення на емоційний розвиток дитини дошкільного віку. Вісник педагогічного досвіду. 2017. №23. С. 22-24.
- 28.Іващук Л. Ю. Сучасні концептуальні чинники інтегральної характеристики здоров'я особистості і суспільства. Загальна теорія здоров'я та здоров'язбереження: колективна монографія / за заг. ред. проф. Ю. Д. Бойчука. Харків: Вид. Рожко С. Г., 2017. С. 33-40.
- 29.Калуська Л. В. Бережи здоров'я змалку. Авторська програма . Харків : Ранок-НТ, 2007. 96 с.

30. Кононко О. Л. Соціально-емоційний розвиток особистості (в дошкільному дитинстві). Навч. посібник для вищих навчальних закладів. Київ: Освіта, 1998. 288 с.

31. Корепанова М. В., Куниченко О. В. Використання виховного потенціалу мультфільмів в соціально-особистісному розвитку старших дошкільнят. URL: <http://89.108.76.193/upload/iblock/d9e/Korepanova,%20Kunichenko.pdf> 27-31.

32. Куниченко О. В. Особливості виховання моральної поведінки старших дошкільнят засобами мультиплікаційних фільмів. URL: <https://www.dissercat.com/>

33. Кушнір В. М., Сопівник Р. В., Пижик І. Формування уявлень про моральні якості та норми у дітей середнього дошкільного віку засобами мультиплікаційних фільмів. Science and Education, 2017. Issue 10. С. 170-175.

34. Кравчук Н. П. Здоров'язбережувальна діяльність та її функції в процесі формування здоров'язбережувальної компетенції майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів. Умань. 2020. URL: <http://naukam.triada.in.ua/index.php/18-pedagogika/24-zdorovyazberezhuvalna-diyalnist-ta-jiji-funktsiji-v-protsesi-formuvannya-zdorovyazberezhuvalnoji-kompetentnosti-majbutnikh-vikhovateliv-doshkilnikhnavchalnikh-zakladiv>

35. Крутій К. Л. Специфіка використання мультфільмів як засобу навчання мови і розвитку зв'язного мовлення дошкільників. Дошкільна освіта. 2013. № 2 (40). С. 22-30.

36. Левінець Н. Рухова та здоров'язбережувальна компетентність дитини. Дошкільне виховання. 2021. №8. С. 7-10. 65

37. Лисенко С. Використання мультиплікаційного фільму в навчально-виховному процесі дошкільного навчального закладу. Практична медіаосвіта: навчання основ медіаграмотності: збірник матеріалів обласної науково-практичної конференції (29 листопада 2017р.). Харків: Харківська академія неперервної освіти, 2017. С. 203–217.

38.Лисенко С. Мультиплікаційний фільм – засіб формування медіаграмотності дошкільників. Збірник статей П'ятої міжнародної науковометодичної конференції «Практична медіаграмотність: міжнародний досвід та українські перспективи» (31.03–01.04.2017) / Упор.: В. Іванов, О. Волошенюк. Київ: Центр Вільної Преси, Академія української преси, 2017. С. 138–149

39.Лісневська Н. В. Педагогічні умови створення здоров'язберігаючого середовища в дошкільному навчальному закладі: дисертація кандидата педагогічних наук: 13.00.08. Київ, 2016. 345 с.

40.Лохвицька Л. Психолого-педагогічні засади формування основ здоров'язбережувальної життєдіяльності у дітей дошкільного віку. Формування відповідального ставлення до здоров'я підростаючої особистості : кол. монографія / В. М. Оржеховська (кер. авт. кол. і наук. ред.) та ін. Київ : Міленіум, 2018. С. 151-192.

41.Луцинська О. Казкотерапії як один із засобів впливу на свідомість та поведінку молодших школярів. Гірська школа Українських Карпат. 2016. №15. С. 190-193.

42.Матвієнко С. І. Методика формування у дошкільників соціальної компетентності: навч.-метод. посіб. Ніжин: Вид-во НДУ імені М. Гоголя, 2012. 106 с.

43.Матвієнко С. І. Формування у дітей середнього дошкільної віку основ здорового способу життя засобами ігрових технологій. Інноваційні технології в дошкільній освіті. Збірник абстрактів Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, м. Переяслав Хмельницький, 28-29 березня 2018 р. / за заг. ред. Л. О. Калмикової, Н. 66 В. Гавриш. Переяслав-Хмельницький: ДВНЗ «Переяслав Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди», 2018. С. 88-90.

44.Матвієнко С.І. Фольклор як засіб формування соціального досвіду в дитини середнього дошкільного віку. Наукові записки Ніжинського державного

університету імені Миколи Гоголя. Психолого-педагогічні науки. Ніжин: видавництво НДУ. №2. 2016. С. 73-78.

45.Методики формування здорового способу життя : конспект лекцій / укладачі: Н. В. Коляда, С. М. Король, С. А. Король. Суми: Сумський державний університет, 2021. 183 с.

46.Міненко О. О. Психологічний аналіз сучасної мультиплікаційної продукції та її вплив на психічний розвиток дитини. Проблеми сучасної психології. Збірник наукових праць К-ПНУ імені Івана Огієнка, Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України. 2018. Випуск 41. С. 188-205.

47.Мухамед'яров Н. Н. Формування здорового способу життя: теоретичний аспект. Вісник Харківської державної академії культури. 2013. Випуск 39. С. 249–256.

48.Осипчук О. П. Педагогічні умови формування моральної поведінки у молодших школярів. Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: збірник наук. праць: наук. зап. Рівненський державний гуманітарний університету. Випуск 17 (60) / Рівнен. держ. гуман. ун-т; / редкол.: В.В. Вербець та ін. Рівне: РДГУ, 2017. 332 с.

49.Печка Л. Є. Сучасний стан формування у дітей 6-7 року життя основ ціннісного ставлення до власного здоров'я. Scienceand Education a New Dimension. Pedagogyand Psychology, V (53), Issue: 114, 2017. С. 44-49. URL: www.seanewdim.com

50.Показники та соціальний контекст формування здоров'я підлітків: монографія/ О. М. Балакірева, Т. В. Бондар, Д. М. Павлова та ін. ; наук. ред. О. М. Балакірева. Київ : ЮНІСЕФ, Український університет соціального дослідження ім. О. Яременка, 2014. 156 с.

51.Психологічний тлумачний словник найсучасніших термінів / За ред. В. Шапаря. Харків: Прапор, 2009. 672 с.

52.Романюк Н., Оцалюк Н. Мандрівка морем здоров'я. Майстер-клас для педагогів. Дошкільне виховання. 2021. №8. С. 20-21.

53.Рябоконе Л. М. Педагогічні умови використання мультиплікаційних фільмів у засвоєнні дітьми середнього дошкільного віку моральних форм поведінки: кваліфікаційна робота за ОКР «бакалавр»; спец. 012 Дошкільна освіта. Ніжин, НДУ ім. Миколи Гоголя. 2021. 77 с.

54.Северенчук Н. Вплив анімаційних фільмів на розвиток психічних процесів дитини. Психолог. 2007. № 16. С. 17 – 21.

55.Семеняко Ю. Б. Виховання у дітей середнього дошкільного віку основ культури використання медіапродукції у закладах дошкільної освіти: дисертація кандидата педагогічних наук. 13.00.08. Київ, 2019. 302 с.

56.Система профілактично-оздоровчих заходів з підготовки дітей середнього дошкільного віку до навчання у загальноосвітніх навчальних закладах: Методичні рекомендації МОЗ України (62.13/154.13): URL: <http://osvita.kr-admin.gov.ua>

57.Синовицька М. Як обрати мультфільм для дітей та правильно влаштувати перегляд. Музичний керівник. №6. 2022.

58.Сітцева М. В. Психологічні аспекти впливу мультиплікаційних образів на моральний розвиток дітей молодшого шкільного віку. Теоретичні і прикладні проблеми психології. 2016. [Електронний ресурс]-Режим доступу: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Tipp_2016_3_22.pdf

59.Статут Всесвітньої організації охорони здоров'я [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_599.

60.Теплов Б. М. Психологія та психофізіологія індивідуальних 68 відмінностей. Особистість у психологічних дослідженнях. Хрестоматія / Упоряд.: О. Д. Кресан, О. І. Михайлова [та ін.]; За заг. ред. С. Д. Максименко, М. В. Папучі; Інститут психології ім. Г. С. Костюка АПН України, Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя. 2-е вид., доп. і переробл. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2010. С. 213-219.

61.Ткачук Л. Діагностика моральної поведінки старших дошкільників засобами українських мультиплікаційних фільмів. Збірник наукових статей студентів спеціальності «Дошкільна освіта» / за заг. ред. проф. О. Л. Кононко. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2019. С. 269-276.

62.Філософський енциклопедичний словник / НАН України, Ін-т філософії ім. Г. С. Сковороди; голов. ред. В. І. Шинкарук. Київ : Абрис, 2002. 742 с.

63.Чорна Л. Сучасне телебачення та його вплив на внутрішній світ і поведінку людини. Психолог. 2003. № 46. С. 18 – 22.

64.Я у Світі. Програма розвитку дитини від народження до шести років / наук. кер. О.Л. Кононко. Київ: ТОВ «МЦФЕР- Україна». 2019. 488 с.